

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

LETNIK VII.

CELOVEC, SREDA, 10. SEPTEMBER 1952

ŠTEV. 63 (523)

Sporazum v Gleichenbergu

Minuli petek zvečer sta avstrijska in jugoslovanska delegacija po 18-dnevnih pogajanjih v Gleichenbergu podpisali sporazum o posestvih dvolastnikov v obmejnem pasu in o ureditvi malega obmejnega prometa med Avstrijo in Jugoslavijo.

Celotno besedilo sporazuma bo predvidoma objavljeno šele, ko ga bosta odobrili vladi obeh držav. Iz dosedanjih objav pa je razvidno, da so se v Gleichenbergu sporazumeli v glavnem o vseh točkah, o katerih smo v našem listu že podrobno poročali. **Predvsem bodo dobili povrnjeno svojo lastnino v Jugoslaviji avstrijski dvolastniki, ki kot delovni kmetje v pretežni meri sami in s svojimi družinami obdelujejo svojo zemljo.** Pri tem pa bodo upoštevana določila jugoslovanskega zakona o agrarni reformi in bodo avstrijski dvolastniki dobili vrnjene toliko zemlje v Jugoslaviji, da skupna površina njihovih posestev, všteti zemljo v Avstriji, ne bo presegala 30 do 40 hektarjev. **Zemlje pa ne bodo dobili povrnjene veleposestniki in drugi bivši lastniki, ki svoje zemlje ne obdelujejo sami, in seveda tudi ne bivši nacisti.**

Ob podpisu sporazuma je vodja avstrijske delegacije, opolnomočeni minister Schleinitz-Prokesch poudaril, da bo sporazum utrdil in poglobil dobrososedske odnose med obema državama. Dejal je, da so razgovori med obema delegacijama potekali v znamenju prijateljskega sodelovanja in medsebojnega razumevanja.

Dopisnik Tanjuga na Dunaju se je obrnil na šefa jugoslovanske delegacije Dragomira Vučiniča s prošnjo, da bi obrazložil pomen sporazuma o mejnem prometu in dvolastniških posestvih med Jugoslavijo in Avstrijo in razgovorov o teh sporazumih. Ko je pojasnil, kako so bila rešena vprašanja avstrijskih dvolastnikov, je vodja jugoslovanske delegacije Vučinič poudaril, da bo ustrezno interesom velikanskega števila bivših avstrijskih posestnikov v jugoslovanski obmejni coni s tem, da jim bo vrnjena zemlja. Delovni ljudje, kmetje, ki sami obdelujejo zemljo, in njihove družine, bo ta sporazum v celoti zaščitil, veleposestniki in drugi neproduktivni lastniki pa bodo izgubili lastništvo. Na ta način bodo avstrijski državljani glede svojih premoženjskih pravic izenačeni z jugoslovanskimi državljani, se pravi, dobili so toliko, kolikor bi bili dobili, če bi bili jugoslovanski državljani. To dejstvo najboljše dokazuje duha prijateljstva in enakopravnosti, ki ga je pokazala jugoslovanska vlada pri reševanju tega vprašanja, ne glede na to, da zastopa stališče, da je avstrijsko premoženje v Jugoslaviji kot premoženje bivšega nemškega rajha v celoti odškodnina za škodo, ki jo je povzročil jugoslovanskim narodom okupator v drugi svetovni vojni. To posebno jasno kaže želja jugoslovanske vlade, da bi navezala sodelovanje z Avstrijo in v tem delu Evrope ustvarila prijateljsko ozračje.

Vodja jugoslovanske delegacije je povedal, da so bili v Gleichenbergu določeni tudi roki, do katerih je treba bivšim lastnikom izročiti njihove parcele v Jugoslaviji. Najpozneje do 1. marca 1953 bodo storjeni vsi potrebni ukrepi, da bodo lastniki lahko začeli s spomladanskim obdelovanjem zemlje. Za izvedbo sporazuma in proučitev posameznih primerov bo ustanovljena mešana jugoslovansko-avstrijska komisija, ki bo začela zasedati oktobra v Mariboru.

Glede sporazuma o obmejnem prometu je Vučinič dejal, da je bilo sklenjeno, da bo veljal za obmajni pas 10 km širok pas na eni in drugi strani meje, všteti tudi okraje, ki se

gajo v ta pas. V tem pasu bodo za prebivalce določeni posebni predpisi o gibanju, ki bodo vsebovali tudi pravico do prestopa meje za obdelovanje zemlje oz. pridobivanje za več kategorij dvolastnikov ter prebivalce tega pasu sploh. Dogovorjeno je tudi vzajemno dajanje pomoči zdravstvenih, veterinarskih in drugih organov v nujnih primerih bolezni, nesreče, požara, poplav itd.

Na vprašanje, če so se pogajali tudi o jugoslovanskih dvolastnikih, je vodja jugoslovanske delegacije dejal, da bodo jugoslovanski dvolastniki, bodisi da gre za posameznika ali pripadnike tleovnih zadrug, dobili končno ne le možnost za obdelovanje svojih posestev na avstrijski strani, marveč tudi, da bodo lahko svobodno razpolagali s svojimi sedanji in bodočimi dohodki.

Po časopisnih vesteh je varnostni direktor za Koroško Stossier, ki je bil tudi navzoč pri razgovorih v Gleichenbergu, izjavil, da so jugoslovanski delegati navzlic svoji mladosti pokazali pri pogajanjih, ki so potekala v prijateljskem vzdušju, čudovito spretnost in da so bili o vseh vprašanih presenetljivo dobro informirani. Pravtako pa je vodja avstrijske delegacije zelo spretno in odločno zastopal avstrijske interese.

Nova ponudba za pogajanja o avstrijski pogodbi

Ko so zapadne velesile po večletnih brezuspešnih pogajanjih uvidele, da ni mogoče doseči sporazuma o avstrijski državni pogodbi, so se začetkom tega leta sporazumele o skrčenem osnutku omenjene pogodbe, v katerem so izpustile prav tiste točke, ki so pri sovjetski delegaciji naletele na največje ovire. Na ta način so zapadni zastopniki upali doseči sporazumno rešitev in so 13. marca 1952 predložili sovjetski vladi svoj skrčeni osnutek, mnenja, da bo tako morda le mogoče podpisati avstrijsko državno pogodbo, ki bi tudi Avstriji končno dala svobodo in pravico do lastnega upravljanja.

Na odgovor pa so zapadne sile morale dolgo čakati, sovjetski vladi se ni mudilo. Končno pa so se odločili tudi v Moskvi in vlade Združenih držav Amerike, Velike Britanije ter Francije so prejele sovjetski odgovor, ki je vseboval ugovor, da je treba v skrčeni osnutek sprejeti še nadaljnje točke.

V petek, dne 5. t. m. pa so veleposlaniki treh zapadnih sil v Moskvi izročili sovjetski vladi odgovore svojih vlad na zadnjo sovjetsko noto. V teh odgovorih, ki so vsi enake vsebine, pravijo ameriška, britanska in francoska vlada, da vsebuje točke, ki so jih izpustili v skrčenem osnutku pogodbe, v glavnem že

Nedvomno je, da je avstrijska javnost, posebno pa neposredno prizadeto obmejno prebivalstvo z velikim zadovoljstvom vzelo na znanje doseženi sporazum. Zelo poparjeni in razočarani pa so, kakor vse kaže, avstrijski nacisti in šovinisti, ki so potom svojega tiska še med razgovori skušali motiti potek pogajanj s strupenimi izpadi proti Jugoslaviji. Nekateri so se spozabili celo tako daleč, da so v svoji omotici in deliriju pretakali krokodilske solze, ker narodnostnih meja ni več mogoče potisniti nekam na zadnje obronke južnoštajerske slovenske pokrajine, kjer so Hitler in njegovi gaulajterji pred leti z najhujšim terorjem in nasiljem postavljali večne mejnike tisočletnemu rajhu. Te nepopoljšljive kreature se spričo doseženega sporazuma počutijo seve kot bi jih polil s curkom ledene vode. Iz naslovov v „Salzburger Nachrichten“ in „Kleine Zeitung“ in kar je še takih tiskarskih proizvodov se vidi njihova poparjenost, ko eni zdihujejo nad „medlim“, drugi pa nad „nezadovoljivim“ rezultatom obmejnega sporazuma. Enim kot drugim verjetno ne gre v glavo, da sporazum ne upošteva „nedolžnih“ nacistov in „ubogih“ veleposestnikov. Slovensko in avstrijsko delovno ljudstvo pa prav to točko v sporazumu najbolj iskreno pozdravlja.

avstrijska ustava in veljavna avstrijska zakonodaja, vendar pa so pripravljene, jih kljub temu vključiti v svoj osnutek. Na ugovor sovjetske vlade glede avstrijskih oboroženih sil, potrebnih za obrambo dežele, pa izražajo zapadne sile mnenje, da „ima pravico do razpolaganja z lastnimi oboroženimi silami vsaka svobodna in neodvisna država“. Zato te pravice — je rečeno v odgovoru — tudi ni treba posebej dovoljevati državi, ki ne spada v vrsto sovražnih držav. Nadalje pravi zapadna nota, da je iz sovjetskega ugovora razvidno, da namerava sovjetska vlada doseči omejitev pravice Avstrije do lastnih oboroženih sil. Tri zapadne velesile „sicer ne vidijo nobene potrebe takšnega omejevanja suverenih pravic Avstrije“, ker pa želijo, da bi vsekakor prišlo do sklenitve avstrijske pogodbe in s tem tudi do odhoda zasedbenih čet, kljub temu sprejemajo sovjetsko zahtevo, da se v skrajšani osnutek pogodbe vključi tudi točka o avstrijskih oboroženih silah.

V tri zapadne vlade izražajo v svoji noti mnenje, da zdej, ko so pripravljene sprejeti v svoj skrajšani osnutek vse predloge sovjetske, ni več ovir za ureditev avstrijskega vprašanja. Zato so pripravljene sodelovati na sestanku namestnikov zunanjih ministrov, ki naj bi bil dne 29. septembra t. l. v Londonu.

Kitajci se še vedno razgovarjajo v Moskvi

Iz Moskve poročajo, da je generalisim Stalin sprejel ministrskega predsednika mongolske republike Jumšagina Tsedenbala, ki je dne 28. avgusta na čelu mongolske vladne delegacije prispel v Moskvo. Pri sprejemu sta bila navzoča tudi sovjetski zunanji minister Višinski in mongolski poslanik v SZ.

Medtem še vedno trajajo v Moskvi za zaprtimi vrati kitajsko-sovjetski razgovori. Londonski krogi so mnenja, da se Kitajci pri teh moskovskih razgovorih zavzemajo predvsem za rešitev gospodarskih in vojaških vprašanj, kar se da sklepati tudi iz sestava kitajske delegaci-

je. V Londonu menijo, da ima Sovjetska zveza dandanes preveč opravka z lastnimi gospodarskimi načrti, da bi utegnla v večji meri pomagati Kitajski, vsled česar da se sovjetsko-kitajski „medeni tedni“ bližajo koncu.

Londonski opazovalci izražajo mnenje, da bodo morda razgovori v Moskvi odpravili nesoglasja med ameriško in britansko politiko na Daljnem vzhodu. Glede Kitajske sta si namreč Amerika in Anglija neenotni v naziranju, ali je Kitajska sovjetski satelit in ali bo to postala, oziroma ali ni satelit in da tudi ne bo.

Izšle so tri okusno opremljene knjige iz zbirke „Izbrana dela Ivana Cankarja“. — Dobite jih po nizkih cenah v knjigarni „NAŠA KNJIGA“

Udeleženci proslave v Toplicah!

Ponovno sporočamo vsem, ki so se prijavi za skupni avtobusni izlet na proslavo 10. obletnice ustanovitve slovenskih brigad v Toplicah na Dolenjskem, da bo odhod iz Celovca v s o b o t o, dne 13. septembra ob 14. uri izpred hiše v Gasometergasse 10. Kdor ima veljaven potni list, se lahko še priglasi do četrta zvečer. Zamudnikov ne bomo mogli upoštevati. Zveza koroških partizanov
Glavni odbor

Kaj vse bo na Dolenjskem

Iz vabila, ki ga je naslovila Zveza borcev NOV Slovenije na udeležence Dneva slovenskih brigad v Toplicah na Dolenjskem, priobčujemo naslednji

SPORED PRIREDITEV

13. septembra:

Otvoritev partizanske postojanke Frata pri Novem mestu. Odkritje spominskega kamna v kočevski vasi Cesta, kjer je bila ustanovljena Tomšičeva brigada. Pionirska predstava Partizanskega lutkovnega gledališča v Združenem domu v Dolenjskih Toplicah. Borovi „Raztrganci“ v uprizoritvi partizanske skupine Slovenskega narodnega gledališča ob 19.30 uri na letnem gledališču v Starem parku v Dolenjskih Toplicah. Svečana prireditev v Novem mestu na trgu ob 20. uri. Mitingi partizanskih skupin v Črnomlju, Kočevju, Metliki, Zuzemberku in v Velikih Laščah.

14. septembra dopoldne:

Ob 10. uri dopoldne svečana proslava 10. obletnice ustanovitve brigad na slovnostnem prostoru v Dolenjskih Toplicah — v Starem parku ob Sušici — ob sodelovanju rudarske (prve partizanske) godbe iz Hrastnika, vojaške godbe iz Ljubljane, obnovljenih partizanskih pevskih zborov (Srečko Kosovel, Invalidski pevski zbor), pomnoženih z moškim zborom Slovenske filharmonije in združenih mladinskih pevskih zborov Dolenjske.

14. septembra popoldne:

Predstava Partizanskega lutkovnega gledališča v Dolenjskih Toplicah za mladinske pevske zборе. Po 15. uri v Dolenjskih Toplicah v Starem parku med Krko in Sušico na štirih letnih gledališčih partizanski miting. Nastopijo belokranjska kulturniška skupina, kulturniška skupina IV. operativne cone, frontni teater VII. korpusa in kulturniška skupina IX. korpusa. Zvečer partizanski miting na Bazi 20. Po prireditvah prosta zabava s plesom ob sodelovanju partizanskih in drugih umetniških in zabavnih skupin.

Po štrajku — pogajanja

Že v zadnji številki našega lista smo omenili dejstvo, da je enodnevna stavka gradbenih delavcev le omeščala stavbenike in jih prisilila, da so spremenili svoje dosedanje odklonilno stališče do zahtev, za katerih uresničitve in uzakonjenje v dodatni kolektivni pogodbi se že dalje časa borijo gradbeni delavci in njihova strokovna organizacija.

Po objavljenih razgovorih med Zvezo stavbenikov in sindikatom gradbenih delavcev, ki so se pričeli minuli petek popoldne ter trajali vse do jutranjih ur naslednjega dne, je bilo izdano skupno poročilo, v katerem je bilo poudarjeno, da so pogajanja potekala stvarno in da se bosta obe strani potrudili, da bi bila čim prej uspešno končana. Pri teh pogajanjih je bilo navzočih 28 zastopnikov gradbenih delavcev.

O poteku pogajanj, ki jih nadaljujejo od ponedeljka naprej, pa še niso objavili nobenih podrobnejših poročil.

Nov most prijateljstva med Jugoslavijo in Avstrijo

Preteklo soboto so v obmejnem mestu Radgoni slovesno izročili prometu novi most čez Muro, ki je most prav posebnega značaja in gotovo simbol nadaljnjega razvoja prijateljskih odnosov med obema državama. Novi most, ki je dolg 82 metrov, je namreč skupno delo Jugoslovancev in Avstrijcev ter angleške zasedbene sile.

Ob izročitvi novega mostu prometu so se na obeh straneh mejne reke Mure zbrali vidni predstavniki treh držav, ki so v skupnem delu ustvarile monument prijateljstva med državami sosedih. Z jugoslovanske strani so bili med drugimi navzoči minister zvezne vlade za industrijo in gradnje Ljubča Arsov, pravosodni minister LR Slovenije dr. Helij Modic, jugoslovanski poslanik na Dunaju in opolnomočeni minister Viktor Repič ter predstavniki okrajnega ljudskega odbora, jugoslovanske ljudske armade in okoliških okrajev. Avstrijo so poleg drugih zastopali zvezni kancler ing. Figl, štajerski deželni glavar Krainer in deželni sekretar dr. Pock, medtem ko so se v imenu Velike Britanije in britanskih zasedbenih čet udeležili slavnosti šef generalnega štaba sir William Slim, britanski visoki komisar za Avstrijo in izredni poslanik sir Harold Caccia ter številni britanski oficirji. In velikega pomena slovesnega trenutka so se zavedali tudi jugoslovanski ter avstrijski obmejni prebivalci: svečanosti se je udeležilo na obeh bregovih reke nad 8000 ljudi.

Ko je godba odigrala jugoslovansko, britansko in avstrijsko himno, je zvezni kancler ing. Figl pozdravil zbrane goste in poudaril pomen novega mostu za obmejni promet in boljše povezavo obeh držav. V svojem pozdravnem govoru je tudi omenil, da je skupna dograditev tega mostu dokaz dobrih odnosov med Jugoslavijo in Avstrijo. Tudi minister zvezne vlade FLRJ Arsov je izrazil zadovoljstvo, da se odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo dobro razvijajo in postajajo iz dneva v dan boljši. Štajerski deželni glavar je naglasil, da je novi most v Radgoni most posebnega pomena, ker je nastal v skupnem delu jugoslovanskih, angleških in avstrijskih delavcev in to je več kot simbol. Kar pa zadeva Jugoslavijo in Avstrijo — je poudaril —, hočemo nehati s tem, da bi

se vedno ozirali nazaj v preteklost. Vse sile hočemo zastaviti za poživitev medsebojnih odnosov, hočemo gojiti prijateljstvo. Feldmaršal Slim pa je izjavil, da je novi most mostu miru, ki ni zgrajen v vojne namene, zato mislim, da bi ga lahko imenovali „most treh prijateljev“.

Po pozdravnih govorih je štajerski deželni sekretar dr. Pock izročil z jugoslovanskimi, angleškimi in avstrijskimi zastavami ter zele-

njem okrašen most njegovemu namenu. Nato pa so jugoslovanski zastopniki povabili goste na zakusko in tako potrdili besede o prijateljskih odnosih med narodi.

Naj bo novi most čez Muro res most prijateljstva in miru med narodi, naj bo simbol skupnega dela in dobrih sosedskih odnosov med narodi-sosedi, ne pa mostiče narodnega šovinizma, medsebojnega ščuvanja in imperialističnega pohlepa.

Egipt na poti v vojaško diktaturo

Od kar so se v Egiptu znebili razsipnega kralja Faruka in je general Naguib prevzel vajeti, se dogodki v Egiptu s hitro naglico razvijajo.

Šele minuli petek je bilo objavljeno, da je ministrski predsednik Ali Maher preosnoval svojo komaj šest tednov staro vlado, ki bi morala ta teden pričeti izvajati agrarno reformo, za katero so zakonite podlage že ustvarjene, proti kateri pa so se, kakor povsod na svetu, veleposestniki krčevito opirali. Še preden pa je prišlo tozadevno do ostrejšega spora med vlado in veleposestniki, se je položaj v Egiptu znova temeljito spremenil.

Egiptska armada je v jutranjih urah minule nedelje nepričakovano aretirala 51 vodilnih politikov in drugih osebnosti ter se polastila državnih radijskih naprav, nakar je Ali Mahbar odstopil, regentski svet pa je pozval generala Naguiba naj sestavi novo vlado. Naguib je pristal na to in sestavil nov kabinet.

Glede aretacij je armada objavila, da so le te bile izvedene zato, ker politične stranke niso upoštevale svarila armade, ki je zahtevala konec korupcije v državi in ker so se stranke v lastnih vrstah hotele izogniti čistki. Ukrepi vojske pa niso naperjeni le proti bivšemu kralju Faruku, marveč proti vsaki korupciji, katere simbol in predstavnik je bil kralj Faruk.

O luksuzu, ki si ga je privoščil bivši kralj Faruk na račun bede egiptskega ljudstva, prihaja v javnost čedalje več podrobnosti. Čeprav je Faruk odvrlel s seboj v Italijo 200 kakor omare velikih kovčkov, natrpanih z dragocenostmi, so našli v njegovih sobanah še vedno več tisoč svilenih srajc, na tisoče oblek,

poldrugi tisoč kravat in nešteto parov čevljev. Poleg 200 palic, okrašenih z diamanti in zlatom, poleg 100 daljnogledov, 2000 rezljanih in pozlačenih stolov, štirih predalov, napolnjenih do vrha z zlatimi nalivnimi peresi, so našli v posebni dvorani, ki jo je uporabljal za igre, 400 paketov igralnih kart in nešteto kock z diamantnimi vložki. Vrtove v Farukovi palači je oskrbovalo 400 vrtnarjev, na hodnikih in v sobanah pa je bilo vse natrpano z orientalskimi dragocenostmi. V ogromnih blagajnah so našli cele svežnje bankovcev najrazličnejših držav, v podzemnih kletih, zavarovanih z jeklenimi ploščami, pa cele zaboje zlatnine poleg dragocenih slik in kipov, ki so izginiti iz državnih muzejev. V njegovih obširnih garažah je stalo nad 200 luksuznih avtomobilov iz najznamenitejših svetovnih avtomobilskih tovarn. V njegovi spalnici pa so našli vse polno nesramnih fotografij in podob, seznam z naslovi 56 različnih žensk, velike zbirke nylon-nogavic in različnih parfumov.

To je samo približen opis bogastva in luksuza, v katerem se je še pred nedavnim valjal egiptski kralj Faruk, ki se je glede svoje oblasti prav tako skliceval na boga, kakor so to pred njim delali drugi cesarji in kralji, čeprav so bili dejansko le nenasitne pijavke, živeče od žuljev in krvi delovnega ljudstva.

Sveži veter, ki je pred tedni zapihal v Egipt, bi lahko odprl egiptskemu ljudstvu pot iz tisočletne teme v svobodo in napredek. Spričo najnovejših dogodkov pa nastaja vprašanje, če odkrita vojaška diktatura ne bo spet zasenčila zarje, ki se je kazala na obzorju.

Žene Slovenije se pripravljajo na svoj IV. kongres

Čez dobra dva meseca, sredi novembra, bo kongres AFŽ Slovenije, četrti po vrsti. Takrat se bodo izvoljene delegatke zopet pogovorile o marsičem. O tem, koliko dela so opravile v času od zadnjega kongresa, ki je bil pred štiri leti in o onem, česar se bodo lotile v prihodnosti. Prav gotovo vsega ne bo malo, saj so doslej krepko pomagale pri graditvi svoje domovine.

To bo pomemben dan. Zbrale se bodo slovenske žene od vseh strani, delavke, kmetice, izobraženke, mlade in stare, da bodo dobrega proučile celo vrsto nalog, ki so tako tesno povezane s prizadevanji delovnih ljudi v Jugoslaviji: o vzgoji svojih otrok, o sodelovanju med šolo in domom; na vaseh, pa tudi v mestih bo treba posebno v zimskem času organizirati razna zdravstvena in vzgojna predavanja, kuharske, šivalne in druge praktične tečaje, poskrbeti bo treba, da se bodo žene v čim večjem številu posluževale zdravstvenih posvetovalnic za matere in otroke, vzgojnih posvetovalnic; pomisliti, kako bi pomagali ženi pri

vsakdanjem delu — in še marsikaj. Dolžnosti je torej na pretek. Zaradi tega pa so organizacije AFŽ že s prvim majem pričele med seboj tekmovali in mnoge se lahko pohvalijo s prav lepimi uspehi.

Postojnske žene so na primer med počitnicami organizirale razne izlete otrok v bližnjo okolico, prirejale so zdravstvena in vzgojna predavanja, uprizorile igro in ob koncu šolskega leta so nagradile in pogostile odličnjake. V Cerknem nad Idrijo pa so se posebno zavzele za dijaški dom. Zadruga jim je odstopila veliko njivo, ki so jo posadile s krompirjem. V jeseni ga bodo poklonile dijaškemu domu. Žene posebno radi pomagajo tudi onim družinam, ki same ne morejo obdelati zemlje.

V Ribnici na Dolenjskem so podprle delovanje materinske posvetovalnice na ta način, da so pridobile za obisk tudi zaostale žene, ki se jim ni zdelo vredno, da bi hodile tja po nasvete. Zato pa v tem kraju skoro ni več pojavov mazaštva in vraž, kajti matere vestno upoštevajo dane nasvete.

Mariborske žene so lahko upravičeno ponosne na vzgojno posvetovalnico, kateri pridno pomagajo. Društvo prijateljev mladine jo je odprlo letos v maju, na Titov rojstni dan in do sedaj jo je obiskalo že lepo število starišev. Po nasvete prihajajo tja v raznih težavah, ki jih imajo z otroki in tam se pogovore z izkušenimi vzgojitelji, učitelji, profesorji, če je treba tudi z zdravniki in le-ti jim radi pomagajo s svojim znanjem popolnoma brezplačno. Spočetka so bili obiski bolj redki, kajti to je res nekako nenavadna ustanova, toda pozneje je zaupanje zraslo in čakalnica je vedno bolj polna.

Tudi Ljubljankam, Ptujčankam, Celjanke, žene iz gorenjskih in dolenskih vasi in iz drugih krajev Slovenije se pridno pripravljajo na kongres. Tam bodo verjetno kaj povedale o svojih delovnih uspehih, toda vseh prav gotovo ne bodo mogle naštetati.

Obnovljeni spomenik v Celovcu

Minulo nedeljo so v Celovcu na trgu velikovškega predmestja ponovno odkrili spomenik padlim koroškimi artileristom. Odkritja so se udeležili najvidnejši predstavniki javnega življenja z deželnim glavarjem na čelu. Celovski škof, ki je pred leti slovenskim izseljencem odklonil mašo zadušnico za slovenske žrtve fašističnega nasilja, je pred odkritjem tega spomenika celebriral asistirano mašo na prostem.

Medtem ko je pred 20 leti, ko so ta spomenik prvič odkrivali, potekalo slavje v znamenju desetooktobrskega hujskanja proti koroškimi Slovencem in Jugoslaviji, so tokrat prireditelji in govorniki dali slovesnosti poudarek miru in spravi.

Deželni glavar g. Wedenig je v svojem govoru med drugim dejal: Danes bi bili mnogo bolj veseli, če bi mogli namesto vojnih spomenikov postavljati in odkrivati spomenike našim ženam in možem, ki so si pridobili zasluge za mir in blagostanje v naši deželi. Obnovljeni spomenik naj bo simbol miru. Tudi celovski župan g. Graf je izrazil željo, naj bi spomenik opominjal na potrebo ohranitve miru.

Nov način vzgoje v jugoslovanskih šolah

Z novim šolskim letom bodo uvedli v vseh jugoslovanskih osnovnih in srednjih šolah kot posebno novost moralno vzgojo učencev. Svet za znanost in kulturo jugoslovanske zvezne vlade je že izdal tozadevni učni načrt, združenje učiteljev, pedagogov, profesorjev in filozofov je ta načrt proučilo in dodalo svoje pripombe.

Učenci v jugoslovanskih šolah so tudi doslej že dobivali pojme o iskrenosti, tovarištvu, ljubezni do domovine in o odnosih do dela. Ta vzgoja se je doslej vršila pri pouku materinskega jezika, zgodovine, zemljepisa in drugih predmetov. Vendar se je izkazalo, da to ne zadostuje, posebno v sedanjem času, ko je treba vzbuditi v mladini čut in smisel za zgraditev novega, socialističnega družbenega reda. Z uvedbo moralne vzgoje kot posebnega pred-

meta bo v bodoče omogočeno bolj sistematično delo med šolsko mladino na tem področju.

V osnovnih šolah bodo moralno vzgojo predavali učitelji enako kot vse ostale predmete enkrat do dvakrat na teden. Učenci bodo dobivali pouk o osebni higieni, učili jih bodo rešničoljubnosti, pravilnega ponašanja v družini, poslušnosti, učili jih bodo ljubezni do šole, do staršev, do domovine, navajali jih bodo na tovarštvo in na spoštovanje starejših ljudi.

V srednjih šolah moralno vzgojo ne bodo predavali kot poseben učni predmet, marveč je predvidena ura razrednika, ki bo, uporabljajoč primerne priložnosti življenja v razredih, razpravljaj z učenci o morali. Razrednik bo stremel za tem, da bo pri tem izvedel načrt zveznega sveta za znanost in kulturo skladno z navodili, ki jih bodo izdali še republiški sveti.

PO ŠIRNEM SVETU

Beograd. — Več višjih oficirjev jugoslovanske ljudske armade bo 15. septembra odpotovalo v Atene na prijateljski obisk oboroženim silam Grčije. Ista skupina bo teden dni nato obiskala tudi Turčijo.

Zagreb. — Na Zagrebškem velesojmu, ki bo od 13. do 23. septembra, bo razstavljalo 119 avstrijskih podjetij. Zastopane bodo predvsem vodilne tvrdke železarske in jeklarske industrije.

Postojna. — V znameniti Postojnski jami je bil minulo nedeljo prvič po osvoboditvi in priključitvi Primorske k Jugoslaviji velik koncert, ki ga je priredil državni simfonični orkester iz Zagreba. Koncerta v veliki jamski dvorani se je udeležilo nad 3000 poslušalcev, med njimi tudi mnogo tujih letoviščarjev, ki so izražali svoje zadovoljstvo in začudenje nad izredno akustičnostjo te naravne dvorane.

Santiago. — Za predsednika republike Čile je bil izvoljen general Carlos Ibanez, ki je bil že predsednik od 1927. do 1931. leta. Ibanez je znan po svojem nasprotstvu do ZDA.

Zürich. — V Švici je še vedno veliko pomanjkanje delovne sile. Letos je Švica zaposlila 132.000 inozemskih delavcev in delavk, kar je za 40.000 več kakor lani. Edina panoga v švicarskem gospodarstvu, ki ima dovolj oziroma še preveč delovne sile na razpolago, je tekstilna industrija, ki je celo zmanjšala število svojih delavcev.

München. — Sodišče za denacifikacijo je obsodilo ženo bivšega šefa nacistične tajne policije Himmlerja na mesec dni zapora in na zaplembo premoženja. Sodišče se je prepričalo, da je Himmlerjeva žena izkoriščala položaj svojega moža v nacistični hierarhiji za pridobivanje osebnih koristi. Himmlerjevi ženi je po razsodbi ostalo samo premoženje, ki ga je imela pred svojo poroko. To premoženje cenijo kljub temu še na 11 milijonov dolarjev.

Jugoslovani bodo lahko kupovali devize

Na podlagi odredbe, ki jo je pred kratkim izdala jugoslovanska vlada, bodo odslej naprej jugoslovanski državljani tudi kot privatne osebe imeli možnost nakupa deviznih sredstev za potovanja v inozemstvo. Devizna sredstva bo prodajala Narodna banka FLRJ na podlagi potnih listov, in sicer največ do zneska 20.000 dinarjev na leto, in to po tečajih kakor se bodo oblikovali na deviznih obračunskih mestih. Narodna banka bo devize, ki jih bo prodala, vpisovala v potne liste.

Odredba predvideva posebne olajšave pri nakupu deviz za osebe, ki bodo potrebovale tuja plačilna sredstva za šolanje, specializacijo, za zdravljenje, nakup zdravil v inozemstvu in podobno.

Nezgovorno bo ta ureditev ugodno vplivala na poživitev potniškega prometa iz Jugoslavije predvsem v neposredne sosedne države.

Ollenhauer - bodoči predsednik SPD

Letošnji kongres zahodnonemške socialdemokratske stranke bo dne 24. septembra v Dortmundu. Kakor poročajo, je predsedstvo stranke na prvem sestanku po smrti dosedanjega predsednika dr. Kurta Schumacherja sklenilo, da bo na strankinem kongresu kandidiral za bodočega predsednika stranke njen sedanji prvi podpredsednik Erich Ollenhauer. S tem so potrjene domneve, ki so se širile v političnih krogih že ves čas po Schumacherjevi smrti.

Belgija se ne more sprijazniti s pomilostitvijo nacistov

Belgijska javnost se še vedno ni pomirila s pomilostitvijo obsojenih vojnih zločincev, ki so sodelovali z nemškimi nacisti. Nadaljujejo se protesti zaradi pomilostitve De Bodta in Van Copenolla. Pravosodni minister je bil prisiljen podati ostavko na svoj položaj, s čemer pa se niti socialisti niti liberalci niso zadovoljili, marveč slej ko prej zahtevajo, da mora vlada spremeniti vso svojo politiko. Oboji stoje na stališču, da je treba sklicati parlament, kjer naj se celotna vlada zagovarja pred ljudskimi zastopniki. Kljub odstopu pravosodnega ministra je najavilo štirideset organizacij bivših partizanov, političnih in vojnih ujetnikov veliko protestno manifestacijo, ki bo dne 14. septembra.

